



Odgovor na informacije iz Rezolucije Europskog parlamenta o Godišnjem izvješću Europske središnje banke za 2016.

Potpredsjednik ESB-a predstavio je Godišnje izvješće ESB-a za 2016. 10. travnja 2017. na posebnoj sjednici Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku Europskog parlamenta.¹ Predsjednik ESB-a prisustvovao je 5. veljače 2018. plenarnoj sjednici Europskog parlamenta na kojoj se raspravljalo o Godišnjem izvješću.² Sljedećeg je dana Parlament na plenarnoj sjednici donio Rezoluciju Europskog parlamenta o Godišnjem izvješću ESB-a za 2016. (dalje u tekstu: Rezolucija).³

Prilikom slanja Godišnjeg izvješća ESB-a za 2017. Europskom parlamentu ESB odgovara na informacije iz Rezolucije Europskog parlamenta.⁴ Odgovor se objavljuje u skladu s praksom koja je prihvaćena 2016. na zahtjev Europskog parlamenta⁵ i pokazuje ESB-ovu opredijeljenost za odgovornost koja nadilazi izvještajne zahtjeve iz Ugovora.

1. Monetarna politika ESB-a

1.1. Učinkovitost mjera ESB-a i njihovi popratni učinci

U Rezoluciji se govori o učinkovitosti mjera monetarne politike ESB-a, njihovu utjecaju na uvjete financiranja u europodručju i popratnim učincima, na primjer u stavcima 3., 11., 12., 15., 20., 22., 23. i 25.

ESB smatra da su njegove mjere monetarne politike znatno pridonijele poboljšanju financijskih uvjeta za poduzeća i kućanstva te povećanju gospodarskog rasta i inflacije. Ukupan učinak svih mjera monetarne politike provedenih od sredine 2014. do listopada 2017. na rast i inflaciju u europodručju procjenjuje se, za oboje, na kumulativno približno 1,9 postotnih bodova za razdoblje od 2016. do 2020. Kanali prijenosa monetarne politike dobro su funkcionirali,

¹ Vidi <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170410.en.html>.

² Vidi <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180205.en.html>.

³ Tekst donesene rezolucije može se pronaći na mrežnim stranicama Europskog parlamenta <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2018-0025+0+DOC+XML+V0//HR>.

⁴ Odgovorom nisu obuhvaćena pitanja iz Rezolucije Europskog parlamenta o bankovnoj uniji. U vezi s tim pitanjima vidi Godišnje izvješće ESB-a o nadzornim aktivnostima (dostupno na <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/publications/annual-report/html/ssm.ar2017.en.html>). Odgovor na Rezoluciju EP-a o bankovnoj uniji bit će objavljen tijekom godine.

⁵ Vidi stavak 23. Rezolucije Europskog parlamenta od 25. veljače 2016. o Godišnjem izvješću Europske središnje banke za 2014. na <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2016-0063+0+DOC+PDF+V0//HR>.

osiguravajući uvjete koji su potrebni kako bi se osigurao postojan povratak stopa inflacije na razine ispod, ali blizu 2 %.

U Rezoluciji se govori o manjku odgovarajuće ponude kredita, premda raspoloživi podatci upućuju na to da su mjere monetarne politike ESB-a bile učinkovite kada je riječ o ublažavanju financijskih uvjeta općenito i podupiranju oporavka odobravanja kredita poduzećima i kućanstvima. Najnoviji podatci pokazuju da se postupan oporavak kreditnog rasta nastavio. Rast kreditiranja nefinancijskih društava i kućanstava od sredine 2014. znatno se oporavio (kreditni nefinancijskim društvima za više od 6 postotnih bodova, a krediti kućanstvima za oko 3 postotna boda) zbog prijenosa učinka mjera monetarne politike ESB-a. Potražnja poduzeća za kreditima, prema anketi o kreditnoj aktivnosti banaka u europodručju, znatno se povećala od 2015. te i dalje podupire postupan oporavak kreditnog rasta.⁶

U vezi s naglaskom koji se u Rezoluciji stavlja na poboljšanja pristupa kreditima za mala i srednja poduzeća (MSP-ovi), treba istaknuti da su upravo MSP-ovi, kako se čini, imali znatne koristi od sve većeg prijenosa učinka ključnih kamatnih stopa od uvođenja paketa mjera za olakšavanje kreditiranja u lipnju 2014. Rezultati najnovije ankete o pristupu financiranju poduzeća u europodručju (SAFE) za razdoblje od travnja 2017. do rujna 2017. potvrđuju kontinuirano poboljšavanje dostupnosti vanjskog financiranja za MSP-ove zbog veće spremnosti banaka da ih kreditiraju i boljih gospodarskih izgleda, čak i u državama koje su bile snažnije pogođene krizom. Unatoč strukturnim razlikama kamatne stope banaka na vrlo male kredite, čija se vrijednost smatra zamjenskom vrijednošću za kredite MSP-ovima, od početka lipnja 2014. do kraja siječnja 2018. smanjile su se za 199 baznih bodova, dok su se kamatne stope na velike kredite smanjile za 97 baznih bodova.

ESB prati popratne učinke svojih nekonvencionalnih mjera monetarne politike, često komunicira o tim pitanjima i uzima ih u obzir prilikom oblikovanja monetarne politike u mjeri u kojoj utječu na ostvarivanje glavnog cilja, odnosno održavanje stabilnosti cijena. Čini se da su popratni učinci dosad uglavnom ograničeni. Na primjer, nije vidljivo rašireno precjenjivanje u vrednovanju financijske imovine u europodručju. Umjerena kreditna kretanja potvrđuju ocjenu da je rizik naglog i pretjeranog kreditnog rasta te neusklađenosti cijena imovine trenutačno nizak. Istodobno je, s obzirom na snažno kretanje novoodobrenih hipotekarnih kredita, potrebno pomno pratiti kretanja bankovnih kredita, i to posebno u državama u kojima cijene stambenih nekretnina snažno rastu i procijenjene vrijednosti premašuju fundamente. Kada bi popratni učinci monetarne politike koji ne ugrožavaju ostvarenje cilja stabilnosti cijena u europodručju počeli izazivati zabrinutost, morale bi se poduzeti mjere drugih politika. Na primjer, kada bi se ostvarili materijalni rizici povezani s napuhanim cijenama imovine u određenim

⁶ Što se tiče navodnih monetarnih abnormalnosti, koje bi bile vidljive u različitim stopama rasta najšireg i najužeg monetarnog agregata, vidljivo je da najširi monetarni agregat (M3) snažno raste od najave programa kupnje vrijednosnih papira. Kao što je istaknuto u Godišnjem izvješću, točno je da je rast M3 i nadalje uglavnom bio pod utjecajem svojih najlikvidnijih komponenti, s obzirom na niske oportunitetne troškove držanja likvidnih depozita u okružju koje su obilježile vrlo niske kamatne stope i ravna krivulja prinosa.

sektorima ili državama, trebalo bi poduzeti ciljane makrobonitetne mjere, kao što je već učinjeno u nekim državama. Treba istaći i to da monetarna politika, podupirući gospodarski oporavak i stabilnost cijena, daje važan doprinos jačanju otpornosti potrošača, poduzeća i financijskih institucija.

U vezi sa zabrinutošću da bi nepromjenjiva krivulja prinosa mogla utjecati na stabilnost i profitabilnost bankovnog sustava, koja je izražena u Rezoluciji, treba istaći da se utjecaj mjera monetarne politike ESB-a zasad čini ograničen.

Nasuprot nižim neto kamatnim maržama, povezanim s nepromjenjivom krivuljom prinosa i rigidnošću pasivnih kamatnih stopa naniže, poboljšanja su gospodarskih izgleda koja imaju pozitivan utjecaj na kreditnu kvalitetu, a time i na bankovne troškove rezerviranja te na obujam kreditiranja. Istodobno, premda se ciklički problemi postupno smanjuju, profitabilnost banaka i dalje je prilično slaba. Razlog za to su strukturni čimbenici, među ostalim, niska troškovna učinkovitost, slabo ostvarivanje prihoda i diverzifikacija te visoke razine neprihodnosnih kredita (u nekim državama).

Odgovor monetarne politike ESB-a na krizu razvijao se tijekom godina s obzirom na izazove europodručja, a trenutačno je organiziran kao višedimenzijski sklop konvencionalnih i dopunskih, nekonvencionalnih mjera.

Te su nekonvencionalne mjere ciljane operacije dugoročnijeg refinanciranja, negativne kamatne stope, opsežan program kupnje vrijednosnih papira te smjernice buduće monetarne politike povezane s kamatnim stopama i programom kupnje vrijednosnih papira. Okvir politike ESB-a ima raznolike teorijske temelje. Odlučivanje u ESB-u podupire široka lepeza analitičkih alata koje je razvio ESB, sam ili u bliskoj suradnji s nacionalnim središnjim bankama u različitim radnim skupinama Eurosustava. O tim alatima govori se u različitim medijima, među ostalim u Ekonomskom biltenu, objašnjenjima na mrežnim stranicama ESB-a, prigodnim materijalima (engl. *Occasional Papers*) i radnim materijalima (engl. *Working Papers*), člancima o rezultatima istraživanja i govorima članova Izvršnog odbora. Osim toga, ESB aktivno sudjeluje u raspravi o idejama i poboljšanju okvira politike središnjih banaka unutar zajednice središnjih banaka te u bliskoj suradnji s akademskom zajednicom. To pokazuje velik broj radionica i konferencija kojima je ESB bio domaćin. ESB će i ubuduće pisati o razvoju svojeg teorijskog okvira te obavještavati javnost o njemu u svim spomenutim medijima.

1.2. Program kupnje vrijednosnih papira korporativnog sektora i provedba monetarne politike

U stavcima 28. i 29. Rezolucije govori se posebno o programu kupnje vrijednosnih papira korporativnog sektora (CSPP). O drugim pitanjima povezanim s provedbom monetarne politike govori se u stavcima 5., 6., 38. i 47.

CSPP je pridonio povećanju izdavanja obveznica nefinancijskih društava u europodručju, što nije neutralizirano slabljenjem priljeva bankovnih kredita u sektor nefinancijskih društava. To potvrđuju rezultati ankete o kreditnoj aktivnosti banaka u europodručju, koji pokazuju da je neto postotak banaka u europodručju

koje izvješćuju o tome da je tržišno financiranje dugom imalo negativan utjecaj na potražnju nefinancijskih društava za kreditima u prosjeku bio manje negativan u razdoblju od drugog tromjesečja 2016. do četvrtog tromjesečja 2017. nego u ožujku 2016., kada je najavljen CSPP. Nadalje, postoje naznake da je moguće da je CSPP neizravno pogodovao nefinancijskim društvima s nedovoljnim pristupom ili bez pristupa tržištima obveznica: neka društva čije su obveznice prema kriterijima Eurosustava prihvatljive za kupnju prestala su se financirati bankovnim kreditima, što je oslobodilo kapacitete u bilancama banaka za zadovoljavanje potražnje manjih društava za kreditima. Osim toga, posljednji krugovi ankete SAFE upućuju na kontinuirano poboljšanje pristupa MSP-ova vanjskom financiranju, što potvrđuje trend koji je vidljiv od 2014. i koji se nastavio tijekom razdoblja provođenja više nestandardnih mjera monetarne politike. Neto tokovi vrlo malih kredita nefinancijskim društvima, čija je vrijednost zamjenska vrijednost za kredite MSP-ovima, od 2014. stalno rastu, što je dodatna potvrda rezultata SAFE-a.

U vezi sa zahtjevima iz Rezolucije koji se odnose na potpunu transparentnost ESB-a u vezi s raznim aspektima CSPP-a, ESB objavljuje mnoštvo informacija o CSPP-u. ESB jednom tjedno objavljuje agregirane podatke o držanjima u sklopu CSPP-a, uključujući jedinstven popis vrijednosnih papira i nacionalnih središnjih banaka u kojima se obveznice drže.⁷ Osim toga, ESB je u sklopu Ekonomskog biltena objavio dva okvira o toj temi s dodatnim informacijama o funkcioniranju CSPP-a i povezanim držanjima. Kako bi se povećala transparentnost i kako bi CSPP bio razumljiviji javnosti, ESB je u listopadu 2017. počeo s polugodišnjim objavama raščlambe držanja u sklopu CSPP-a po gospodarskim sektorima, rejtingu i državama rizika u odnosu na sve prihvatljive obveznice. Naposljetku, ESB je u studenome započeo s objavama prošlih mjesečnih otkupa i otkupa koji se očekuju u sljedećih 12 mjeseci u sklopu CSPP-a. Te se informacije sada posuvremenjuju svakog mjeseca. Sve važne informacije povezane s provedbom CSPP-a mogu se pronaći na povezanoj mrežnoj stranici s čestim pitanjima i odgovorima.⁸

Usprkos ESB-ovoj opredijeljenosti za transparentnost u vezi s provedbom programa kupnje vrijednosnih papira, objave o pojedinačnim držanjima smanjile bi učinkovitost programa i njegov doprinos ostvarenju ESB-ove glavne zadaće održavanja stabilnosti cijena. Otkrivanje bilateralnih podataka na razini pojedinačnih poduzeća moglo bi tržišnim sudionicima omogućiti da te informacije iskoriste, npr. tako što će predvidjeti kupnje Eurosustava i namjerno usmjeriti tržišne cijene u smjeru koji bi narušio učinkovitost CSPP-a, a time i učinkovitost važnog dijela nestandardnih mjera monetarne politike za koje se odlučilo Upravno vijeće. S tim u vezi, čak i naknadna objava držanja na razini vrijednosnog papira ugrozila bi fleksibilnost, a time i učinkovitost, programa kupnje vrijednosnih papira. Postoji mogućnost da će Upravno vijeće u kasnijoj fazi ocijeniti bi li moglo razmotriti mogućnost veće transparentnosti u vezi s CSPP-om po završetku faze neto kupnji u sklopu programa kupnje vrijednosnih papira.

⁷ Vidi <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>.

⁸ Vidi <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/cspp-qa.en.html>.

U vezi sa zabrinutošću zbog razina neutržive imovine i vrijednosnih papira osiguranih imovinom koji su položeni kao kolateral, Eurosustav u sklopu svojih kreditnih operacija oduvijek prihvaća različite kolaterale kako bi osigurao optimalnu i učinkovitu provedbu monetarne politike. Široka lepeza prihvatljivog kolaterala pridonosi osiguravanju glatke i učinkovite provedbe monetarne politike. Eurosustav primjenjuje detaljne zahtjeve povezane s prihvatljivošću i upotrebom imovine koja se polaže kao kolateral te detaljne mjere za kontrolu rizika koje se primjenjuju na kolateral. Ti zahtjevi i mjere javno su dostupni, a ESB dnevno objavljuje popis utržive imovine koja je prihvatljiva kao kolateral, što pridonosi jasnoći i osiguravanju jednakih uvjeta. Eurosustav uzima u obzir rizike (kreditni, tržišni, likvidnosni rizik) svojstvene svakoj kategoriji imovine tako što primjenjuje zahtjeve i mjere za kontrolu rizika, među ostalim minimalne zahtjeve kreditne kvalitete i stupnjevane korektivne faktore s obzirom na rizike povezane s različitim vrstama imovine (kategorija korektivnog faktora), preostalo dospijeće i kreditnu kvalitetu. Stoga povećana upotreba imovine određene kategorije, sama po sebi, nije razlog za zabrinutost Eurosustava. Na mrežnim stranicama ESB-a objavljuju se i okviri za kontrolu rizika i vrednovanje.⁹

Kada je riječ o zabrinutosti u vezi sa sustavom TARGET2 koja je ponovno izražena u Rezoluciji, ESB-ove analize pokazuju da se promjene salda u sustavu TARGET u velikoj mjeri mogu objasniti tokovima likvidnosti koji proizlaze iz programa kupnje vrijednosnih papira i nisu simptom novog stresa na financijskim tržištima. Kao što je nekoliko puta objašnjeno u Europskom parlamentu¹⁰ i u različitim ESB-ovim publikacijama¹¹, zbog namire tih transakcija dolazi do prekograničnih plaćanja i promjena salda u sustavu TARGET, na koja dodatno mogu utjecati i kasnija ponovna uravnoteženja portfelja.

Podsjećamo na to da je pružanje hitne likvidnosne pomoći (ELA) sada nacionalna zadaća koju provode nacionalne središnje banke. Sporazum o ELA-i od 17. svibnja 2017. sadržava informacije koje su Upravnom vijeću potrebne da kompetentno obavlja svoje zadaće iz članka 14. stavka 4. Statuta Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke (dalje u tekstu: Statut ESSB-a), odnosno da ocijeni je li pružanje ELA-e u suprotnosti s ciljevima i zadaćama ESSB-a. No ELA-u pruža nacionalna središnja banka ili više nacionalnih središnjih banaka koje djeluju zajedno kada je riječ o prekograničnim bankovnim grupama. U vezi sa zahtjevom iz Rezolucije za pojašnjenje pružanja ELA-e, treba

⁹ Smjernica ESB/2014/60 o provedbi monetarne politike Eurosustava i Smjernica ESB/2015/35 o korektivnim faktorima koji se primjenjuju u provedbi okvira monetarne politike Eurosustava. Nadalje, okviri Eurosustava za vrednovanje kolaterala i kontrolu rizika povezanu s kolateralom opisani su u publikaciji ESB-a iz 2015. *The financial risk management of the Eurosystem's monetary policy operations*.

¹⁰ Vidi, među ostalim, što je rečeno za vrijeme redovitog saslušanja pred Odborom za ekonomsku i monetarnu politiku Europskog parlamenta 20. studenoga 2017. (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp171120_1.en.html).

¹¹ Vidi okvir Ekonomskog biltena *The ECB's asset purchase programme and TARGET balances: monetary policy implementation and beyond* (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ebbox201703_01.en.pdf), okvir Ekonomskog biltena *TARGET balances and the asset purchase programme* (https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eb201607_box02.en.pdf) i članak *The Eurosystem's asset purchase programme and TARGET balances* (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op196.en.pdf>).

istaći da se naziv „financijska institucija”, koji se upotrebljava u sporazumu o ELA-i, odnosi na različite moguće korisnike ELA-e i ne odgovara definiciji financijske institucije iz članka 4. stavka 26. Uredbe (EU) br. 575/2013 (dalje u tekstu: Uredba o kapitalnim zahtjevima) jer se uzima u obzir da je ELA alat koji također služi održavanju financijske stabilnosti, a na nju mogu utjecati i institucije koje nisu obuhvaćene skupom kreditnih institucija sa sjedištem u državama europodručja.

2. Bankovna unija i druga pitanja povezana s europskom financijskom arhitekturom

Premda glavna svrha Rezolucije nije rasprava o pitanjima povezanima s nadzornim zadaćama ESB-a, u stavcima 4., 23., 26., 27., 31., 32., 33. i 39. spominje se nekoliko pitanja povezanih s bankovnom unijom i unijom tržišta kapitala.

ESB podržava sve napore koji se ulažu kako bi se bankovna unija dovršila, čime bi se povećala otpornost financijskog sektora europodručja. Zdravlje europskog bankarskog sektora poboljšalo se u posljednjih nekoliko godina zahvaljujući jačanju bonitetne regulative i nadzora te, u prvom redu, uspostavi bankovne unije. Bez obzira na posebne isplate dividendi, banke europodručja povećale su stope osnovnog kapitala s 11,6 % na 13,6 % u razdoblju od četvrtog tromjesečja 2014. do četvrtog tromjesečja 2016.¹² Međutim, ustroj bankovne unije još nije dovršen. Trebalo bi iskoristiti trenutačne povoljne gospodarske uvjete kako bi se dovršila bankovna unija i tako osigurala njezina pripravnost za najteže krize. ESB pozdravlja to što se u Rezoluciji potvrđuje važnost Europskog sustava osiguranja depozita (EDIS), koji je treći stup bankovne unije i jedan od ključnih čimbenika otpornosti ekonomske i monetarne unije. ESB smatra da bi rad na bankovnoj uniji trebao što prije dovesti do potpuno objedinjenog EDIS-a. Rizici su znatno smanjeni, čime su olakšani pregovori o početku prve faze uspostave EDIS-a i otvoren je put za sporazum o tome kako bi EDIS trebao trajno izgledati. No to ne znači da je nestala potreba za daljnjim kvalitativnim mjerama za smanjenje rizika tijekom prijelaza na potpuni EDIS.

Kao što je naglasila predsjednica Nadzornog odbora ESB-a tijekom javnih saslušanja o tom pitanju, svrha nacrtu dodatka Uputama ESB-a bankama o neprihodonosnim kreditima oduvijek je bila pojašnjenje nadzornih očekivanja kao polazne točke u dijalogu o nadzoru pojedinačne institucije u sklopu postupka nadzorne provjere i ocjene. Nikad nije bila zamišljena automatska primjena mjera. Dodatak je pomno revidiran u svjetlu primjedbi zaprimljenih tijekom javnog savjetovanja. Pritom su u obzir uzeta i pravna pitanja na koja upozoravaju zastupnici Europskog parlamenta. Konačna verzija dodatka objavljena je 15. ožujka.¹³

¹² Na temelju uzorka od 103 značajne institucije koje su dostavile podatke o imovini ponderiranoj rizikom (u sklopu COREP-a) i ukupnoj imovini (u sklopu FINREP-a) u svim razdobljima od četvrtog tromjesečja 2014. do drugog tromjesečja 2017.

¹³ https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm.npl_addendum_201803.en.pdf

U vezi s testiranjem otpornosti na stres, u Rezoluciji se poziva na široku pokrivenost, metodološku pogodnost i pouzdanost, što je u skladu sa stajalištem ESB-a. Pritom je važno naglasiti vrijednost koju za nadzorna tijela i banke imaju ciljane analize za pojedinačne rizike, kao fleksibilne i učinkovite dopune sveobuhvatnih testova otpornosti na stres velikih razmjera. Prilagodba metodologije zbog novog računovodstvenog okvira MFSI-ja 9 za potrebe testiranja na stres na području cijelog EU-a u 2018. i unaprijeđeni zahtjevi povezani s modeliranjem nekamatnog prihoda primjeri su suradnje ESB-a, europskih i nacionalnih tijela u području metodologija testiranja na stres u posljednje vrijeme. Takve prilagodbe metodologija testiranja otpornosti na stres zbog tržišnih kretanja i promjena regulative nužni su da bi se osigurala učinkovitost testiranja na stres kao nadzornog alata. Treba istaći da je ESB u 2017. proveo i posebno testiranje na stres za kamatni rizik u bankovnoj knjizi.

ESB se pridružuje pozivu iz Rezolucije da se unija tržišta kapitala pravodobno i potpuno dovrši i provede. Kao što se objašnjava u ESB-ovu doprinosu savjetovanju Europske komisije u sklopu preispitivanja akcijskog plana o uniji tržišta kapitala sredinom provedbenog razdoblja 2017.¹⁴, ESB snažno podržava projekt unije tržišta kapitala od njegova početka. S tim u vezi, potrebno je poduzeti daljnje korake u područjima usklađenja okvira za insolventnost, poreznog prava i prava trgovačkih društava kako bi se uklonile prekogranične prepreke financijskoj integraciji. Postupci naplate duga trebali bi se ubrzati i postati jeftiniji. Nadalje, mjere za poboljšanje pristupa tržišnom financiranju treba dopuniti drugim mjerama politike usmjerenima na poduzeća koja ovise o bankovnom financiranju. Unija tržišta kapitala zahtijeva ambiciozan pristup, među ostalim, država članica, koje moraju biti spremne rješavati problem zakonodavnih i drugih prepreka prekograničnim tokovima kapitala. Svi dionici stoga moraju uložiti veće napore kako bi se dovršila unija tržišta kapitala.

U vezi s posljedicama izlaska Ujedinjene Kraljevine iz EU-a, premda ESB ne sudjeluje u pregovorima, pomno prati razvoj događaja, posebno u mjeri u kojoj bi oni mogli utjecati na prijenos monetarne politike, financijsku stabilnost, nadzor banaka ili dobro funkcioniranje platnih sustava. ESB očekuje da se banke pripreme za sve moguće nepredviđene situacije, uključujući mogućnost da se dogovor ne postigne i da dođe do „tvrdog Brexita” bez prijelaznog razdoblja. Banke koje razmatraju premještanje aktivnosti u europodručje ESB je obavijestio o tome koliko će vremena trebati nadzornim tijelima da obrade njihove zahtjeve. Kada je riječ o bankama koje se žele preseliti u europodručje ili proširiti svoje aktivnosti u europodručju te im je potrebno odobrenje za (prošireno) poslovanje poslije Brexita, ESB i nacionalna nadzorna tijela očekuju zahtjeve za odobrenje u najkraćem roku, a najkasnije do kraja drugog tromjesečja 2018. Ako zahtjevi za odobrenje budu dostavljeni poslije tog roka, ne možemo jamčiti da će biti obrađeni do travnja 2019. Na bankama je odgovornost za pravodobno dobivanje svih potrebnih odobrenja za predviđene aktivnosti. Kao što je objašnjeno u odgovorima na česta pitanja objavljenima na mrežnim stranicama ESB-a o nadzoru banaka, postoji mogućnost

¹⁴ https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ECB_contribution_to_EC_consultation_on_CMU_mid-term_review_201705.en.pdf

da će ESB i nacionalna nadležna tijela bankama odobriti dulje razdoblje za zadovoljenje određenih nadzornih očekivanja. Međutim, dogovori li se prijelazno razdoblje u sklopu sporazuma o povlačenju s Ujedinjenom Kraljevinom, od banaka će se očekivati da upotrijebe to razdoblje za provedbu svojih planova za Brexit i ispune nadzorna očekivanja u sklopu jedinstvenog nadzornog mehanizma.

3. Pitanja povezana s tržišnim infrastrukturama i platnim sustavima

U stavku 34. govori se o preporuci ESB-a da se izmijeni članak 22. Statuta ESSB-a, dok se u stavku 39. govori o prijedlogu Komisije o izmjeni Uredbe o infrastrukturi europskog tržišta (EMIR). U staccima 35. do 37. Rezolucije spominje se nekoliko aspekata plaćanja.

ESB pozdravlja raspravu u Europskom parlamentu o prijedlogu ESB-a da se izmijeni članak 22. Statuta ESSB-a. Kao što je 26. veljače 2018. predsjednik Draghi rekao u obraćanju Odboru za ekonomsku i monetarnu politiku,¹⁵ ESB-u treba dati potrebne alate kako bi smanjio rizike u ograničenom broju područja koja su ključna za provedbu jedinstvene monetarne politike i dobro funkcioniranje platnih sustava. ESB će se rado uključiti i pružiti dodatne informacije ako se za to ukaže potreba tijekom parlamentarnih rasprava.

ESB se u potpunosti slaže s Europskim parlamentom u vezi s potrebom jačanja postupka priznavanja za središnje druge ugovorne strane iz trećih zemalja, posebno kada je riječ o klirinškim aktivnostima u eurima. Emisijske središnje banke za valute EU-a, uključujući one u Eurosustavu, trebale bi biti potpuno uključene u taj proces radi praćenja i kontrole rizika povezanih sa središnjim drugim ugovornim stranama za prijenos monetarne politike i nesmetano funkcioniranje platnih sustava. ESB naglašava važnost donošenja svih ključnih akata EU-a, primjerice uredbe EMIR II, znatno prije Brexita radi spremnosti za sve moguće nepredviđene situacije, uključujući mogućnost da se ne postigne dogovor.

ESB se slaže da je važno proučavati važnost i implikacije digitalne valute središnje banke, koja se naziva i digitalni primarni novac. Zapravo, u svijetu velike međusobne povezanosti financijskih tržišta, odluka središnje banke o emisiji digitalnog primarnog novca široj javnosti mogla bi imati posljedice i izvan državnih granica. Bez obzira na moguće stajalište ESB-a o digitalnom primarnom novcu, stoga je važno proučavati karakter primarnog digitalnog novca, moguće razloge središnjih banaka za njegovu emisiju te moguće posljedice za eurska plaćanja, bankarski sektor te, naposljetku, financijsku stabilnost i nesmetanu provedbu monetarne politike.

ESB je u više navrata savjetovao države članice o uvođenju ili snižavanju gornjih granica za gotovinska plaćanja, pri čemu tema savjetovanja nisu uvijek samo plaćanja malih vrijednosti nego i ograničenja transakcija među privatnim osobama. Za stanovnike europodručja euro je jedini fizički novac koji omogućuje

¹⁵ Vidi https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2018/html/ecb.sp180226_1.en.html.

trenutačnu namiru i za koji jamče središnje banke (kao zakonski izdavatelji). S obzirom na to i na vrlo velik udio gotovinskih plaćanja, države europodručja koje planiraju daljnja ograničenja gotovinskih plaćanja trebale bi pomno ocijeniti utjecaj takvih mjera te njihovu primjerenost i učinkovitost u odnosu na ciljeve. U vezi s prijedlogom iz Rezolucije da se izda euronovčanica u spomen na Karla Velikog koja bi bila zakonsko sredstvo plaćanja, ESB smatra primjerenim pozvati Europsku komisiju, imajući u vidu njezinu ulogu koordinatora proizvodnje eurokovanica, da razmotri zajedničko izdanje prigodne kovanice svih 19 država europodručja s likom Karla Velikog. Osim prigodnih kovanica koje može izdati pojedinačna država, takve su se kovanice izdavale i radi obilježavanja i proslave europskih obljetnica od povijesne važnosti.¹⁶

4. Institucijska pitanja povezana s ESB-om

U stavcima 1., 2., 41. – 46. i 48. Rezolucije govori se o nekoliko aspekata institucijskog ustroja i djelovanja ESB-a.

ESB se slaže s Rezolucijom u vezi s potrebom očuvanja neovisnosti ESB-a uz istodobno osiguranje odgovarajuće odgovornosti ESB-a za njegove aktivnosti.

Nema neovisnosti bez odgovornosti.¹⁷ Rezolucija sadržava pozitivnu ocjenu postojećih mehanizama odgovornosti ESB-a prema Europskom parlamentu. Premda se u Rezoluciji poziva na poboljšanje – odnosno veću usmjerenost, interaktivnost i relevantnost – razmjene stajališta s Europskim parlamentom, pozdravlja se trenutačna praksa, tj. tromjesečna saslušanja predsjednika, dodatni sastanci s članovima Izvršnog odbora te davanje pismenih odgovora. Štoviše, u Rezoluciji se primaju na znanje inicijative koje je ESB poduzeo u posljednje vrijeme kako bi poboljšao transparentnost, tako da se čini se da je ESB već odgovorio na opći poziv da pojača napore na tom području.

Poziv koji je u Rezoluciji upućen ESB-u da osigura neovisnost članova internog Odbora za reviziju treba promatrati u svjetlu nedavne odluke ESB-a s tim u vezi.

Upravno vijeće ESB-a odobrilo je 2. studenoga 2017. izmjenu mandata Odbora za reviziju radi prilagodbe kriterija za odabir članova kako bi se ti kriteriji uskladili s proširenim djelokrugom ESB-a i kako bi se omogućila veća zastupljenost vanjskih članova koji nisu iz središnjih banaka. Izmijenjeni, kao i prethodni, mandat sadržava izričitu odredbu o neovisnosti članova Odbora. Pritom treba reći da, uzimajući sve u obzir, prednosti temeljitog poznavanja ESB-ovih zadaća, procesa i postupaka uvelike nadmašuju moguće razloge za zabrinutost povezane s neovisnošću članova kada je riječ o ocjeni primjerenosti okvira za politiku i poslovanje te procjeni povezanih rizika. Zapravo, zahvaljujući iznimnoj stručnosti

¹⁶ Obilježavanje 50. obljetnice Ugovora iz Rima 2007., obilježavanje 10. obljetnice ekonomske i monetarne unije 2009., obilježavanje 10. obljetnice izdavanja euronovčanica i eurokovanica 2012. i obilježavanje 30. obljetnice postojanja zastave EU-a 2015.

¹⁷ Vidi također govor Benoîta Cœuréa u ožujku 2017. (https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170328_1.en.html) i govor Yvesa Merscha u rujnu 2017. (<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/ecb.sp170904.en.html>).

članova Odbora za reviziju, njihovu ugledu i povjerenju Upravnog vijeća koje Odbor uživa, Odbor je bio pokretač nekoliko poboljšanja okvira za upravljanje ESB-om.

U vezi sa zahtjevom iz Rezolucije da se osigura da Odborom za etiku ESB-a ne predsjedaju bivši predsjednik ili neki drugi bivši član Upravnog vijeća ESB-a, ESB bez ograda potvrđuje prikladnost trenutnog predsjednika. Prethodno članstvo članova Odbora za etiku u Upravnom vijeću ne može se smatrati preprekom objektivnom i nepristranom obavljanju dužnosti. Naime, ugled i utjecaj koji predsjednik Odbora za etiku ima kao nekadašnji predsjednik pokazali su se posebno korisnima u situacijama koje su zahtijevale međudjelovanje Odbora za etiku i nacionalnih tijela. Naposljetku, spremnost nekadašnjeg predsjednika da preuzme ulogu predsjednika takvog odbora šalje snažnu poruku zaposlenicima ESB-a o važnosti koja se pridaje etičnom ponašanju na najvišim razinama vodstva.

Premda se u Rezoluciji tvrdi da bi se članovi Izvršnog odbora ESB-a u pravilu trebali suzdržati od istovremenog članstva u forumima koji uključuju rukovoditelje iz banaka koje ESB nadzire, potvrđuje se mogućnost članstva koje je u skladu s ustaljenom praksom na svjetskoj razini i kada ESB sudjeluje zajedno s drugim središnjim bankama. Važno je imati na umu da tvorci politike u ESB-u, da bi ESB dobro obavljao svoju zadaću, moraju pratiti kretanja u globalnom ekonomskom i financijskom okružju. ESB i članovi njegova Upravnog vijeća zbog toga redovito održavaju dijalog s različitim dionicima i brojnim forumima, u čijem su članstvu naravno i nadzirane banke. Ti se sastanci očito ne održavaju u sklopu nadzornih aktivnosti i članovi Izvršnog odbora postupaju potpuno u skladu sa snažnim okvirom ESB-a za zaštitu upravljanja, uključujući kodekse ponašanja za članove Upravnog vijeća i Izvršnog vijeća, Opća načela vanjske komunikacije članova Izvršnog odbora Europske središnje banke, te obvezom čuvanja poslovne tajne i neovisnosti.

Poziv koji je u Rezoluciji upućen ESB-u da donese jasnu javnu politiku o zviždačima u skladu je s aktivnostima ESB-a koje su već u tijeku. Poboljšanje ESB-ova okvira za zviždanje jedan je od strateških prioriteta i poslovnih ciljeva ESB-a za razdoblje od 2018. do 2020. godine. Rad u sklopu tog projekta već je započeo.

U vezi s primjedbom iz Rezolucije koja se odnosi na ESB-ovu trenutnu politiku zapošljavanja, ESB želi istaći da sudjeluje u dijalogu s predstavnicima zaposlenika radi uvida u moguće nedostatke i njihova otklanjanja. U suradnji s predstavnicima zaposlenika, ESB je, posebno u nekoliko posljednjih godina, znatno smanjio oslanjanje na privremeno osoblje. Poduzete su različite mjere, među ostalim stvoreno je gotovo 170 stalnih radnih mjesta kako bi se zamijenili ugovori s agencijama u više poslovnih područja ESB-a. Osim toga, poziv iz Rezolucije upućen ESB-u da osigura jednako postupanje i jednake prilike za sve zaposlenike te da zajamči pristojne radne uvjete unutar institucije također je u skladu s ciljevima ESB-a i aktivnostima koje su u tijeku.

U Rezoluciji se primaju na znanje ESB-ove inicijative za rješavanje problema nezadovoljstva zaposlenika u vezi s više pitanja, među ostalim pojačanim dijalogom s predstavnicima zaposlenika. Treba podsjetiti na to da rezultati ankete

zaposlenika provedene 2015. pokazuju visok stupanj angažiranosti zaposlenika ESB-a, koji su ponosni što rade u ESB-u i motivirani da daju sve od sebe. Međutim, rezultati ankete također upućuju na nekoliko područja u kojima su moguća poboljšanja – napredovanje u karijeri i upravljanje uspješnošću, radno opterećenje i stres, otvorenost i pravednost – u kojima su već poduzeti znatni koraci, uglavnom u bliskoj suradnji s predstavnicima zaposlenika. ESB nadalje naglašava da je 2018. proveo drugu anketu zaposlenika kako bi utvrdio daju li poduzete inicijative željene rezultate. Anketa je završena, uskoro će se analizirati rezultati i izraditi akcijski planovi za utvrđene probleme. Naposljetku, ESB naglašava da je vrlo blisko i konstruktivno surađivao s Odborom zaposlenika u izradi zajedničkog programa rada za nekoliko prioriternih područja.